

Handlingsplan 2018

För folkhälsa och social hållbarhet

Folkhälsorådet i Mölnåls

Innehåll

1 Bakgrund	3
2. Organisation	3
3. Utgångspunkter 2018	4
4. Aktiviteter inom folkhälsobudgeten 2017.....	5
5. Finansiering och budget	8

Handlingsplanen omfattar

Handlingsplanen omfattar alla aktiviteter som planeras inom folkhälsobudgeten, både de som genomförs av kultur och fritidsnämnden och de som folkhälsorådet och kommunstyrelsen svarar för.

Ett tätt samarbete sker under året och vid årets slut görs en samlad uppföljning.

För mera information kontakta folkhälsoplanerare Hillevi Funck,
stadsledningsförvaltningen, telefon 031- 315 13 15 eller e-post: hillevi.funck@molndal.se

Ledamöter i folkhälsorådet 2018

Pernilla Övermark (S) ordförande
Marianne Ahlberg (L) 1 vice ordförande
Merjem Maslo (M) 2 v ordförande
Georges Absim (S)
Gunilla Arneström (MP)
Anna-Lisa Hellsing (L)
Tomas Angervik (S)

Mölndals stad
Hälso- och sjukvårdsnämnd Västra
Mölndals stad
Mölndals stad
Mölndals stad
Mölndals stad
Hälso- och sjukvårdsnämnd Västra

Folkhälsoplaneraren samt chefen för stadsledningsförvaltningens enhet Samordning för hållbarhet medverkar vid rådets möten.

1 Bakgrund

Folkhälsa och socialt hållbar utveckling

Hälsan kan beskrivas i flera dimensioner, fysisk, psykisk, social och existentiell hälsa. Den påverkas av sociala bestämningsfaktorer, såsom livsvillkor där utbildning, arbete och inkomst är viktiga delar. Stor påverkan har också vår livsmiljö där till exempel bostad, närområde och känsla av samhörighet spelar roll. Hälsa är därmed inte bara en fråga för individen och hälso- och sjukvården, utan för hela samhället.

Folkhälsoarbetet är en av många pusselbitar i arbetet för en socialt hållbar utveckling. Minskade skillnader i både hälsa och livsvillkor är centrala delar i en långsiktigt hållbar utveckling. Ett socialt hållbart samhälle innebär att mänskliga rättigheter respekteras och inga grupper diskrimineras eller missgynnas.

Kostnadseffektivt och gynnsamt

Att prioritera social hållbarhet och att minska skillnader i hälsa är kostnadseffektivt och ett sätt att hushålla med samhällets resurser. I en attraktiv tillväxtregion är hög kunskapsnivå och ett kreativt utvecklingsklimat viktiga förutsättningar, men också en socialt gynnsam och stabil miljö. Den samlade hälsan i befolkningen, folkhälsan, kan därför även vara ett mått. En god och jämlikt fördelad hälsa tyder på ett välfungerande och socialt hållbart samhälle.

2. Organisation

Samverkansavtal

Folkhälsoarbetet i Mölndal utgår från ett avtal om samverkan mellan Mölndals stad och Hälso- och sjukvårdsnämnd Väster. Avtalet reglerar samverkan i folkhälsoråd och gemensam finansiering. Nuvarande avtal har tecknats för perioden 2017-2020. Arbetet ska ske utifrån en långsiktig inriktning och utformas utifrån behoven i kommunen.

Folkhälsorådet

Folkhälsorådet har en strategisk roll. I uppdraget ingår att följa utvecklingen av mölndalsbornas hälsa och livsvillkor, att sprida kunskap och inspirera. Rådets uppgift är att verka utifrån ett befolkningsperspektiv. I folkhälsorådet ingår förtroendevalda från Mölndals stad och hälso- och sjukvårdsnämnden. Rådet är underställt kommunstyrelsen och folkhälsoplaneraren stödjer rådet i arbetet.

Kultur och fritid ansvarar för delar av budgeten

Från 2017 har kultur och fritidsnämnden ansvar för större delen av folkhälsobudgeten, vilket innebär det mera operativa arbetet med konkreta insatser. Ansvaret finns inom Enheten för samhällsarbete.

3. Utgångspunkter 2018

De konkreta insatser som planeras i folkhälsoarbetet ska utgå från både hälso- och sjukvårdsnämndens mål och stadens övergripande mål, liksom av de behov som folkhälsorådet ser. Utöver insatserna som sker med hjälp av folkhälsobudgeten bidrar de flesta av stadens verksamheter till folkhälsa.

Vision Mölndal 2022 anger riktningen för stadens utveckling. Visionen anger bland annat att *Mölndal är den hållbara staden där vi växer och mår bra*. Kommunfullmäktiges tio övergripande mål är ett stöd i att förverkliga visionen och berör livsvillkor och livsmiljö, hälsa och social hållbarhet. Mål 2 anger att *Andelen mölndalsbor som upplever trygghet och hälsa ska öka*.

Nästa steg för jämlik hälsa och social hållbarhet i Mölndal

Som stöd för arbetet i nämnder och förvaltningar har folkhälsorådet arbetat fram *Nästa steg för jämlik hälsa och social hållbarhet i Mölndal*. I detta dokument lyfts fyra fokusområden och vikten av ett rättighetsperspektiv. För att andelen mölndalsbor som upplever god hälsa ska öka, behöver de grupper med sämst hälsa och sämst förutsättningar för hälsa uppmärksammas särskilt. Insatser som görs ska ske på ett sätt som bidrar till likvärdiga förutsättningar. Insatser bör erbjudas generellt, men kan behöva erbjudas på olika platser, se olika ut och ges i olika stor dos för att nå fram till olika grupper. På så sätt bidrar arbetet till jämlikhet i hälsa.

Alla ordinarie verksamheter inom offentlig, privat och civil sektor är stommen i arbetet för folkhälsa och social hållbarhet. De insatser som görs inom folkhälsobudgeten bidrar till samordning, kunskapsspridning, till att initiera nya arbetssätt och följa upp. En del hälsofrämjande aktiviteter arrangeras också.

Hälso- och sjukvårdsnämnd Väster

Regionfullmäktiges prioriterade mål kopplat till folkhälsa är att *Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska*. Fokus för hälso- och sjukvårdsnämnd Väster 2018 är att

- Rikta satsningar för fullföljda studier.
- Inrikta satsningarna mot de största utmaningarna i varje kommun i arbetet för en jämlik hälsa och social hållbarhet.
- Folkhälsofrågorna ska lyftas in i och genomsyra de beställningar/överenskommelser som hälso- och sjukvårdsnämnden gör med utförarna (vårdgivarna).

Regionens verksamheter är betydelsefulla i kommunernas arbete för folkhälsa och hållbarhet. Nämnden betonar att det är viktigt att vårdgivarna, utifrån sitt främjande och förebyggande uppdrag, medverkar i kommunens arbete för folkhälsa och social hållbarhet. Västra Götalandsregionen har även fokus på att bryta utanförskap och segregation, framför allt via utbildning (fullständig studiegång) och arbete. Likaså betonas att rättighetsperspektivet ska genomsyra all verksamhet och barns rättigheter ska uppmärksammas särskilt.

4. Aktiviteter inom folkhälsobudgeten 2018

På följande sidor visas de aktiviteter som planeras inom ramen för folkhälsobudgeten under 2018. Handlingsplanen utgår från inriktningsdokumentet som rådet arbetat fram och vilar på de utpekade fokusområdena. Flera insatser i planen samfinansieras med andra aktörer. Några insatser som listas finansieras helt på annat sätt, men presenteras eftersom de bidrar till helheten. De är markerade med *).

Fokus-område: Delaktighet i samhället, inflytande och egenmakt

Öka barns möjligheter att klara skolan

- **Fullföljda studier**, VG-Regionens fokus ska bli känt i staden och kopplas till befintliga sammanhang.
- **Ungdomsenkäten LUPP**, spridning av resultat från genomförande hösten 2017. Ger kunskap om barns livsvillkor och upplevda hälsa, som underlag för planering av insatser som ökar barns möjlighet att må bra och klara skolan.

Möjlighet för fler att vara delaktiga i samhällslivet

- **LUPP** - Ungdomar involveras i arbetet med att analysera och sprida resultatet samt i dialoger med vuxna, bl a politiker.
- **Projekt FRAMM** - kompetensutveckling för stadens alla chefer samt nyckelpersoner om mänskliga rättigheter, med fokus kring tillgänglighet, delaktighet och icke-diskriminering. Projekt med stöd från Europeiska socialfonden.
- **HBTQ-labbet** vidareutvecklas tillsammans med ungdomar som besöker mötesplatsen. Medverkan i Europride i Göteborg i augusti.
- **Jämställdhetspris** – stöd till beredningsgrupp och jury.

Fokus-område: Sociala sammanhang och trygg miljö

Mötesplatser och meningsfull fritid

- **Sociala föreningar, folkhälsa och integration** – fortsatt stöd till nätverket av föreningar som vill bidra till integration
- **Hälsoskola/bo-skola för nyanlända** – utveckling av pilotarbetet, samverkan med social- o arbetsmarknadsförvaltningen
- **Folkhälsoarbete in i områdesarbetet** - i stadsdelarna Bifrost, Åby, Kållered och Lindome
- **Fritidslots** – delfinansiering utöver projektmedel från VGR Folkhälsokommittén. Stöd till nyanlända att hitta in i föreningar och andra sociala sammanhang.

- **Meningsfull fritid för barn med funktionsvariation**, undersöka möjligheter och stödja föreningar, i samverkan med vård och omsorgsförvaltningen
- **Folder Livslotsen** – reviderad version med kontaktuppgifter för stöd när livet gungar, sänds ut till alla hushåll under våren
- **Förebyggande studiecirkel för äldre** om bedrägerier, via områdesarbetet i Kålleröd

Stadsplanering och fysisk miljö som bidrar till både möten och trygghet

- **Trygghetsvärdar i centrum** – viss samverkan med brottsförebyggande rådet som driver insatsen, finansiering nationella BRÅ*)

Fokus-område: Psykisk hälsa

Positiv start i livet med tidigt stöd för barn och familjer

- **Generellt föräldraskapsstöd** – inspirationskvällar och träffar och kurser för föräldrar med barn i olika åldrar. Samverkan med t ex studieförbund, förskolor, fritidsgårdar, föreningar, bibliotek och områdesarbetet. Insatser görs också i dialog med föräldrar i olika stadsdelar.
- **Stöd i förberedelser för ytterligare en familjecentral**

Psykisk hälsa bland barn och unga

- **Process för att stärka arbetet för psykisk hälsa** bland barn och unga. Bred dialog.
- **Kunskapsdag** om barn och ungas psykiska hälsa, för politiker och anställda våren 2018
- **Tjejjour** – brottsofferjour, för tjejers psykiska hälsa – *projektansökan gjord till brottsoffermyndigheten, besked december **
- **Underlätta första steget till hjälp** för barn och unga vid psykisk ohälsa, samverkan vårdcentralerna, ungdomsmottagning mfl
- **Kompetensutveckling** hederskultur för personal som möter barn och unga (sker via brottsförebyggande rådet, folkhälso-samordnare deltar) *)

Kvinnors psykiska hälsa

- **Stöd till föräldrar** i utsatta situationer, undersöka hur stöd kan utvecklas, samverkan med bla Anhöriglots, vård och omsorg.
- Följa arbete med att främja psykisk hälsa bland stadens anställda, för ökad kunskap om behov och insatser.

Fokusområde: Levnadsvanor

Minskat stillasittande och mera rörelse i vardagen

- **Främja barns levnadsvanor** – samordna arbete för att minska stillasittande och främja goda levnadsvanor bland barn och unga. Samverkan med skola, fritid, områdesarbetet, liksom t ex barnmedicinmottagningen.
- **Aktiviteter** - Aqua Mix vattenlek och träning för överviktiga barn, samverkan med barnmedicinmottagningen (VGR) och Stretteredsbadet. Även medicinsk yoga för vuxna.
- **Hälsoskola för nyanlända** (se Delaktighet ovan)
- **Medverka i projekt Nya Grannar (GR-projekt) om bra mottagande av nyanlända**, bidrar med hälsoperspektiv

Tonårstiden fri från alkohol och andra droger

- **Nätverket för ANDT-arbete** - fortsätta att utveckla ett strukturerat förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, doping och tobak. Samordning av nätverket med bl a skola, fritid, polis, folkhälsa.
- **Medverka i årets alkoholförebyggande kampanj** som samordnas av länsstyrelsen.
- **Föreningspolicyn** - fortsatt stöd till föreningar och gemensamma föreningspolicyn, inspiration för fler föreningar att ansluta.

Fokus: Strategiska insatser och utvecklingsarbete

För ökad tillit till staden, politiken och demokratin – och ökat fokus på resultat för mölndalsborna

- **Kommunikationen** om arbetet för folkhälsa och social hållbarhet utvecklas
- **Social hållbarhet och MR-perspektiv i stadens mål och verksamheter.** Projekt FRAMM (se ovan) för rättighetsperspektiv som grund för likvärdig service. Folkhälsoplaneraren medverkar i att utveckla styrdokument och målstyrning.
- **Underlag om skillnader i livsvillkor** tas fram, fördjupning av välfärdsrapport 2016

Social hållbarhet

- **Rådet är medarrangör i Hållbarhetsveckan** (april)
- **Att mäta sociala värden i stadsutveckling** – Forskningsprojekt som drivs av RISE. MölnDala Fastighets AB, Mölndals stad samt Älvstranden Utvecklings AB medverkar. Syftet är att utveckla metoder för att säkra sociala värden vid stadsplanering.
- **Lokalt folkhälsonätverk** – samordning av nätverk mellan primärvården, tandvården, studieförbund, församlingar och verksamheter i staden med sikte på samverkan kring hälsofrämjande insatser

5. Finansiering och budget

Folkhälsorådet och verksamhetsbudgeten finansieras av staden och hälso- och sjukvårdsnämnden gemensamt. Inom avtalsperioden 2017-2020 bidrar parterna med vardera 1,2 mkr per år och budgeten omfattar därmed totalt 2,4 mkr. Kultur och fritidsnämnden hanterar 1,5 mkr och kommunstyrelsen 0,9 mkr.

Budget 2018

	HSN	Kommun	Övrigt
Ingående från föregående år:			
Folkhälsojour	342 500	342 500	
- Lön (inkl. lönebikostnader)			
- Omkostnader (admin.kostnader, resor, kurser etc.)	35 000	35 000	
Folkhälsoinsatser enligt plan:			
Delaktighet, inflytande och egenmakt	190 000	190 000	
Sociala sammanhang och trygg miljö	135 000	135 000	
Psykisk hälsa barn och unga	170 000	170 000	
Goda levnadsvanor	187 500	182 500	
- Minska stillasittande			
- ANDT			
Hållbarhetsveckan	40 000	40 000	
Kommunikation och utvecklingsarbete	100 000	105 000	
SUMMA	1 200 000	1 200 000	